

Būvmateriālu ražotāju asociācija

Juridiskā adrese: Lielirbes iela 17a-28, Rīga, LV-1046.

Faktiskā adrese: Kr.Barona iela 99/1, Rīga, LV-1012.

28.07.2022. Nr.05

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai

Par konsultāciju dokumentu par kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas projektu

Būvmateriālu ražotāju asociācija (turpmāk - BRA) ir izvērtējusi Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk - SPRK) 2022.gada 14.jūlijā publicēto konsultāciju dokumentu par kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodikas projektu (turpmāk Dokuments) un izsaka sekojošus iebildumus:

BRA strikti noraida SPRK Dokumentā izklāstīto Regulējuma izmaiņu pamatojumu (4.lp). Dokumentā ir norādīts, ka viens no pamatojumiem izmaiņām ir nepieredzēti lielā atšķirība starp tendencēm kapitāla tirgos un patēriņa cenu indeksos. Lai arī detalizēts skaidrojums Dokumentā nav sniegts, kā tas pamato regulējuma izmaiņas, var pieņemt, ka SPRK apšaubā kapitāla tirgus racionalitāti, kad var novērot salīdzinoši zemas kapitāla cenas augstas inflācijas apstākļos.

BRA ieskatā pieņemumu par negatīvām kapitāla atdeves likmēm ir radījis neatbilstošs bizriska likmes un patērētāju cenas atskaites periods, jo spēkā esošā metodika bezriska likmes aprēķinam izmanto 10 gadu slīdošo vidējo Vācijas parādājumu (ar 10 gadu atlikušo temiņu) otrreizējā tirgus likmi, savukārt patēriņa cenu indeksa aprēķinam tiek izmantoti pēdējo 5 gadu dati. Stabils makroekonomiskos apstākļos PCI piecu gadu atsaucē periods būtu pietiekošs, taču šobrīd to būtu jākorrigē uz 10 gadu periodu.

Šādas korekcijas būtu ievērojami vienkāršākas un neradītu izmaksu pieaugumu Latvijas patērētājiem pretēji tam, kas šobrīd ir piedāvāts Dokumentā, kur ir paredzēts atteikties no aktīvu pārvērtēšanas tiesībām kombinācijā ar reālo kapitāla atdeves likmi.

BRA piedāvātā sekojošas redakcijas grozījumu spēkā esošajā metodikā:

4.1. .... PCIizm – patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu desmit iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība [%]. Ja PCIizm vērtība ir negatīva, aprēķinā izmanto vērtību 0%.

Ja tomēr SPRK uzstāj uz nepieciešamību mainīt RAB novērtēšanas un kapitāla atdeves principus, paredzot ieviest vēsturiskās RAB vērtības kombinācijā ar nominālo kapitāla atdeves likmi, tad Dokumentā piedāvātais RAB pārvērtēšanas galējais termiņš – 2021.gada 31.decembris ir pilnīgi nepieņemams, jo kombinācijā ar nominālo kapitāla atdeves likmi tik salīdzinoši nesen veikta aktīvu pārvērtēšana radīs milzīgu negatīvu ietekmi uz sistēmas pakalpojumu tarifiem iekļaujāmām kapitāla izmaksām. Šāda pieeja nākamo gadu laikā radīs vairāk kā 70 miljonu EUR papildu izmaksas Latvijas elektroenerģijas un dabasgāzes industriālajiem patērētājiem (t.sk. pateicoties neatbilstošai izmaksu attiecināšanai un šķērssubsīdijām).

BRA piedāvātā sekojošas redakcijas grozījumu SPRK izstrādātajā metodikas projektā:

10. RAB vērtības aprēķinos izmanto aktīvu vai to daļu iepriekšējā gada finanšu pārskata atlikušo jeb bilances vērtību gada beigās, neņemot vērā pēc 2011.gada 31.decembra veikto aktīvu pārvērtēšanu ietekmi, izņemot gadījumu, kad komersants kļuvis par regulējamu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju pēc 2011.gada 31.decembra, kā arī gadījumu, kad notikusi komersanta reorganizācija un reorganizācijā iesaistīts neregulēts komersants, no kura nav iespējams iegūt aktīvu vērtību uz 2011.gada 31.decembri, ar nosacījumu, ka izņēmums ir attiecināms tikai uz to aktīvu daļu, par kuru nav iespējams iegūt šo aktīvu vērtību uz 2011.gada 31.decembri. Minētajos gadījumos neņem vērā veikto aktīvu pārvērtēšanu ietekmi, kas notikusi pēc komersanta kļūšanas par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju vai pēc reorganizācijas procesa noslēgšanās.

Papildus norīdītajām nepilnībām BRA ieskatā nekavējoties ir nepieciešams precizēt metodiku attiecībā uz uzņēmuma ienākuma nodokļa likmes iekļaušanu kapitāla izmaksās. Esošā formula paredz visu pašu kapitāla izmaksu pārrēķinu uz pirmsnodokļa vērtību, taču jāatzīmē, ka vismaz daļai no pašu kapitāla likmes komponentēm atsaucēs vērtība ir noteikta pirmsnodokļu apmērā. Peļņa no valsts parādzīmēm (t.sk. Vācijas valdības desmit gadu obligācijām) un līdzīgiem finanšu instrumentiem Latvijā un citās OECD valstīs tiek pilnībā aplikta ar uzņēmuma ienākumu nodokli, tāpēc vismaz šī komponente (r_f) nav iekļaujama pirmsnodokļu pārrēķinā, jo tā pēc būtības jau ir pirmsnodokļu likme.

Tāpat ļoti būtiski ir detalizēt pārējās pašu kapitāla atdeves komponentes – pašu kapitāla beta koeficientu (β_e) un tirgus riska piemaksu (r_m), jo pašreizējā situācijā to apmērs un atsaucēs vērtības nav publiskas un patērētāji nevar pienācīgi aizstāvēt savas intereses. Atstājot proporcionāli lielu daļu no šīm vērtībām diskrētas, tirgus dalībniekiem tiek radītas pamatotas šaubas par to objektivitāti.

BRA kontaktpersonas attiecībā uz šī dokumenta virzību: Leonīds Jākobsons leonids.jakobsons@bra.lv un Gatis Ābele gatis.abele@gmail.com

Būvmateriālu ražotāju asociācijas
Valdes priekšsēdētājs

L.Jākobsons

DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS
AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU